

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 193

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, petek 25. avgusta 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Sporazum s Hrvati podpisan

S predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem je prišel včeraj na Bled dr. Vladko Maček — Odločilni posveti za sporazum in njegovo izvedbo so trajali ves dan — Skupna avdiencia Cvetkovića in dr. Mačka na Brdu — Knez namestnik Pavle je sporazum sprejel

DR. VLADKO MAČEK

Maribor, 25. avgusta. Kraljevski Bled, grad Brdo in naša lepa Gorenjska bodo v zvezi z zgodovinskim dogodkom, ki se je odigral 24. avgusta 1939 pod sivim očakom Triglavom, zapisani z zlatimi črkami v letopisih Jugoslavije. V srcih vseh iskrenih državljanov Jugoslavije se bo kakor neugasli plamen vnela radost, sprostito nezadržane

BRDO, 25. avg. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel včeraj, 24. avgusta, v skupno avdienco predsednika kr. vlade in notranjega ministra Dragišo Cvetkovića ter dr. Vladimirja Mačka, predsednika HSS, ki sta mu pri tej priliki razložila svoje predloge za ureditev hrvatskega vprašanja. Nj. kr. Vis. knez namestnik je v soglasju s kr. namestnikom sprejel stavljene predloge za ureditev tega vprašanja.

Predsednik Cvetković novinarjem

BLED, 25. avg. Predsednik vlade Cvetković je izjavil novinarjem: »Sporazum je dosežen in kakor je bilo že uradno objavljeno, je kraljevo namestništvo sprejelo predloge. Zato je moja misija v celoti uspešno zaključena. Prepričan sem, da bo ta sporazum vsa jugoslovanska javnost enodušno pozdravila in sprejela in da bodo s tem docela likvidirani dosednji napeti odnošaji med Zagrebom in Beogradom.

no zadoščenje, da je dosežen sporazum, o katerem je preteklo toliko črnih doma in vt ujnih. Beseda, sklenjena med bratskima narodoma, Hrvati in Srbi, bo odjeknila v sleherni najsamotnejši vasici in če katero dejanje, bo plemenita gesta Nj. Vis. kneza namestnika Pavla združila v teh dneh srca vseh poštenih Jugoslovancev v eni sami, nezadržani želji: da bi se v znamenju pravičnosti, enakopravnosti v nalogah in koristih do države razvijali rodovi sporedno z okrepljeno našo domovino k svetli bodočnosti Velike Jugosla-

vije. Oddahnil se bo naš kmet na polju, za stala bo sekira gozdarju, globoko pod zemljo bo tekla med rudarji beseda o tem, vesela pesem mornarja na sinjem Jadranu, pa pero, ki bo teklo po pisarnah pod rokami uradnikov vse hitreje, vsepovsod bo neutajljiva sproščenost zgovoren dokaz, da sta Cvetković in dr. Maček s svojimi naperi prispevala k dejanju, ki tvori močno osnovo za nadaljnji čvrsti prerod naše lepe domovine. Naj bi bilo zgodovinsko dejanje na Bledu in Brdu svetel trenutek, s katerim se odpira Jugoslovanom,

DRAGIŠA CVETKOVIĆ

v pozabljenju vsega, kar je bilo med nami, doba novega življenja, svetlejšega, srečnejšega za vse državljane, ob vseh naših srebrnih rekah, pa daleč v notranjosti gor in na kraju vseh meja.

Naj živi naš visoki kraljevski dom, naj se razvija lepa, krepka in močna Jugoslavija, domovina treh složnih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Tri mirovne poslanice prezidenta Roosevelta

Narod Zedinjenih držav je enodušno proti vsaki nadvladi narodov v najtežjih trenutkih se je po apelu sv. očeta prezident USA še enkrat obrnil na Rim, Berlin in Varšavo — Predlaga mirno poravnavo in arbitražno komisijo, v kateri bi sodelovale tudi Zedinjene države — Tople besede predsedniku poljske republike

Po prvi poslanici, poslani v Rim, je bil drugi apel Roosevelta sestavljen po koncilu, ki jo je imel prezident z zunanjim ministrom Cordellom Hullom in Wellingtom B. Wellesom v Beli hiši in ki je trajala nad eno uro. Ob 23. uri je bila Rooseveltova poslanica objavljena za tisk.

WASHINGTON, 25. avg. Roosevelt je poslal italijanskemu kralju in cesarju Abelesu iskren apel, naj italijanska vlada storijo vse, da odvrne v zadnjem trenutku krvavo vojno od Evrope in vsega sveta. RIM, 25. avg. Stefani. Grof Ciano je bil poklican k kralju Viktorju Emanuelu III., s katerim sta dolgo razgovarjala o mirovni poslanici Roosevelta, naslovljeni na italijanskega vladarja.

WASHINGTON, 25. avg. Havas. Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je poslal vodji Nemčije, državnemu kancelarju Hitlerju in predsedniku poljske republike

Moscickemu mirovno poslanico, v kateri predlaga tri postopke za odstranitev vojne nevarnosti:

1. NEPOSREDNA POGAJANJA MED PRIZADETIMI.

2. PREDLOŽITEV SPORA NEPRISTRANSKI ARBITRAŽNI KOMISIJI.

3. SKUPNI PRISTANEK POGLAVARJEV NEMČIJE IN POLJSKE V CILJU POSTOPKA ZA IZMIRNENJE.

WASHINGTON, 25. avg. Reuter. V komentarju k poslanici dodajajo uradni krogi, da je Roosevelt zavzel stališče, da sta tako Nemčija kakor Poljska suvereni državi, ki se lahko medsebojno pogodita o nedotakljivosti svojega ozemlja. Narod Zedinjenih držav se enodušno upira vsaki nadvladi enega naroda nad drugim. Ameriški narod želi, da ne pride do oboroženega spopada, zaradi katerega bi trpeli tudi milijoni drugih narodov. Zedinjene

države in njih predsednik žele, da se spor reši s pravičnim mirom in razsodbo arbitražne komisije. V slednjem cilju so USA na razpolago vsem državam. Predsedniku poljske vlade je Roosevelt med drugim napisal:

»Ako sprejmete moje metode rešitve spora, boste prepričani, da bo Poljska uživala največje simpatije USA. V mirovnem cilju bodo Zedinjene države podprle i Poljsko, i Nemčijo.« V poslanici Hitlerju kakor Moscickemu izjavlja Roosevelt, da s tem »ne misli na nikako novo Monakovo«.

Poziv sv. očeta

VATIKAN, 25. avg. Sv. oče je po radiu naslovil na vladarje in narode govor, v

katerem je ponekod z ostrimi besedami naglasil nujno potrebo rešitve mira. Na mnogih mestih je bilo občutiti, da je papež globoko pretresen. »Nevarnost je tu, toda še je čas, da se odstrani. Nič še ni izgubljeno za mir, toda za vojno je lahko vse izgubljeno, če se svet v zadnjem trenutku ne izpametuje.«

MUSSOLINIJEV POSVET Z GENERALI RIM, 25. avg. DNB. Mussolini je sprejel na daljši posvet vse šefe generalnih štabov vojske, mornarice, zrakoplovstva in policije.

ŠVICA PRIPRAVLJENA

LONDON, 25. avg. Reuter. Verodostojni viri poročajo, da je švicarsko vojaštvo v najstrožji pripravljenosti.

Medcelinski finale za Davisov cup:

Avstralija — Jugoslavija 1:1

Punčec se je z zmago nad Bromvichom približal vrhu svetovne teniške rangliste — Mitić je podlegel Quistu

Na travnatih igriščih »Langwood Cricket and Tennis Cluba« v Chesnut Hillu blizu Bostona v ameriški državi Massachusetts se je včeraj pričel teniški medcelinski finale med Avstralijo in Jugoslavijo. Z ozirom na to, da predstavlja avstralski tenis elito tenisa na svetu, nam je prinesel prvi dan odlične rezultate 1:1. Mitić je sicer podlegel Avstralcu Quistu s 0:6, 4:6, 3:6, zato je pa Punčec dosegel

senzacionalni uspeh z zmago nad trenutno sigurno najboljšim teniškim amaterjem na svetu, Bromvichom v štirih setih 6:2, 8:6, 0:6, 6:2. Punčecova sijajna forma nam teoretsko skoro jamči, da bo uspel tudi proti Quistu, odločilna bo vse-kakor igra v dvoje. Upajmo, da nam bo tu sreča bolj naklonjena kakor proti Nemčiji, kajti avstralski par je skoro nepremagljiv.

Forsterjev udar v Gdansk

FORSTER — VRHOVNI POGLAVAR PO KRAJINE. — POLJSKA JE ZAPRLA VSE MEJE. — ANGLEŠKE LADJE ZAPUŠČAJO PRISTANIŠČE.

BERLIN, 25. avgusta. Gdanski senat je na podlagi zakona od 24. junija 1933 imenoval okrogne vodje narodne socialistične stranke Forsterja za poglavarja svobodnega mesta Gdanska. Forster je tako ovcen postal tudi pokrajinski poglavar. Usoda Greiserja ni znana. Političsamostojen in direktno podvržen senatu. Tajna državna policija Gdanska je ure-

jena po vzorcu nemške Gestapo. GDANSK, 25. avgusta. DNB. Pogajanja med senatom in poljskimi carinskimi inspektorji so prekinjena. Poljska delegacija se je vrnila v Varšavo. Pred poldnem je Poljska zaprla vse meje okrog Gdanska, nasproti Zopotu. Telefonske zveze med Gdynjo in Gdanskom so prekinjene. Gdansko pristanišče so zapustile vse angleške ladje.

Maribor, 25. avgusta.

Konkretna posledica nemško-sovjetskega pakta o nenapadanju je težko predvideti. Toda, da se nedvomno ugotovi tista generalna linija, ki jo je imela sovjetska vlada pred očmi v trenutku, ko je pristala na nemški predlog. To je generalna linija, ki jo je branila Rusija vsa leta po svetovni vojni, linija aktivnega odpora proti napadalcu.

Morda se ta trditev v tem trenutku nekoliko čudno sliši, toda prav gotovo jo bo potrdil bodoči razvoj. Potrjujejo jo pa tudi že konkretna dejstva, za katere vemo danes. Predvsem je treba imeti pred očmi, da je Sovjetska zveza odločno izjavila, da angleško-francosko-sovjetske razgovore ne smatra za take, ki bi bili v nasprotju z nemško-ruskim nenapadnim paktom. Pristaja torej na nadaljevanje vojaških razgovorov. Nenapadni pakt z Nemčijo je dal Rusiji samo to, kar ji niso hoteli priznati Chamberlainovi diplomati: garancije glede napada na ruski zahodni meji. Spomniti se moramo na neštete intrige, ki jih je pred meseci zlasti angleška agencija Reuter vršila, da bi prikrija pravo ozadje nesporazumov med SSSR in Anglijo, pri čemer je celo trdila, da ruska vlada ne pristane na vzajemne garancije, ki bi bile za vse enako breme. Agencija Tass je razbila te intrige v javnem mnenju z jasno izjavo, da je bil in je glavni predmet sporazuma, vprašanje o angleško-francoskih garancijah za primer indirektnega napada na SSSR. Z drugimi besedami, Chamberlain in Bonnet sta še vedno računala na možnost, da se da napraviti sporazum z Nemčijo na račun Rusije, zato sta tudi za vsako ceno hotela pustiti odprta vrata, ki bi omogočala Angliji in Franciji, da odbijeta pomoč Rusiji, ki bi bila napadena od sil pakta proti kominterni.

Seveda se pri tem Angleži in Francozi sklicujejo na tako zvane „proteste“ baltskih držav proti garancijam. Toda ali ni Danzig prav tako primer indirektnega napada na Poljsko? In vendar se Anglija in Francija nista niti za trenutek obotavljali dati Poljski tudi take garancije. Za vsakega objektivnega opazovalca mora tedaj biti povsem razumljivo, če je Rusija gledala v angleško-francoskem zavlačevanju samo manever reakcionarnih krogov zahodnih demokracij, ki naj bi pripravili Rusiji osamljeno vojno s silami pakta proti kominterni, ter si je zato priskrbel garancije proti takim naklepom v obliki pakta o nenapadanju z Nemčijo.

Morda bo marsikdo dvomil, da stvar dejansko stoji tako. Toda vzemimo najnovejši manever chamberlainovske propagande. Nedavno so neke agencije objavile vest, da je prišlo do prekinitve vojaških pogajanj zato, ker da je Rusija zahtevala angleško-francoske obveze o pomoči na Daljnem vzhodu. Agencija Tass je bila zopet prisiljena zelo ostro demantirati take vesti, kajti Rusija nikoli ni postavila zahteve po angleško-francoski pomoči na Daljnem vzhodu. Pač pa je prišlo do prekinjenja pogajanj zaradi tega, ker je angleško-francoska vojaška misija postavila predloge o načinu „sodelovanja“, ki ga nobena država, ki nekaj drži nase, ne bo sprejela. Chamberlain je najprej svetoval Poljakom, naj se upro prehodu rdeče armade po poljskem teritoriju in potem je na podlagi takega poljskega stališča angleško-francoska vojaška misija predlagala Rusiji, naj uvrsti svoja letala in pilote v — poljske vojaške edinice in pod komando — poljskih častnikov. Takšen predlog seveda že sam po sebi predstavlja sramotilev velesile, ki ima najmočnejše letalstvo na svetu. Razen tega je dal tak predlog jasno razumeti, da smoter angleško-francoskih pogajanj ni bil v prvi vrsti zgraditi nezlomljivo fronto miru, marveč predvsem izmanevrirati Rusijo tako, da se bodo sicer od nje zahtevale žrtve, da bi se pa istočasno čimbolj izrinila od sodelovanja v eventualni vojni, a zlasti — po vojni. Pa še to samo tedaj, če bi se nikakor ne posrečilo že prej insecuirati sovjetsko-nemškega spopada ob

Angleži še upajo v mirno poravnavo

Globok govor Halifaxa po radiu — Anglija se bo uprila vsakršni izpremembi evropskega zemljevida — Posvetovanja pri Hitlerju — Nemški odgovor Angliji

LONDON, 25. avgusta. Reuter. Po izčrpnih diskusijah v spodnjem domu, ki je bila zelo resna, je bil zakon o posebnih pooblastilih vladi prečitan tretjič in izročen lordski zbornici. Prihodnji sestanek parlamenta bo v četrtek. Kralj Jurij je zakon o diktatorskih pooblastilih vladi že podpisal. Lordska zbornica ga je soglasno sprejela.

LONDON, 25. avgusta. Blokada Nemčije se je dejansko že začela s tem, da je prepovedan izvoz vsega, za vojne namene potrebnega materiala iz Anglije. Kakor poroča Reuter, je Anglija naročila svojim konzulatom v Nemčiji, naj svetujejo angleškim državljanom, da takoj zapuste Nemčijo. Prav tako je Foreign Office izdal navodila oblastem, naj ne puščajo potnikov v tujino, ker bi se zaradi napetega položaja ne mogli vrniti domov.

LONDON, 25. avg. Reuter. V nadaljevanju svojega govora v radiu je lord Halifax dejal: Prepričan sem, da so bili Poljaki vedno pripravljeni na sporazum z Nemčijo, če bi imeli zagotovila, da se ne bo uporabila sila. Življenje vseh narodov odvisi od mesebojnih odnošajev z ostalimi državami, ki se vzpostavljajo po danih prilikah. Angleški narod se je vedno upiral nadvladi enega naroda nad drugimi v Evropi in si prizadeval, da se vzpostavijo čim znosljivejši odnošaji. Zaradi tega smo vložili vse napore v zagotovila nekaterim ogroženim državam.

Končno smo v zvezi s Francijo začeli pogajanja z Rusijo, ki so pa brez naše krivde zašla v povsem drugo smer. Toda razvoj dogodkov niti malo ne bo vplival na obveze, ki sta jih dali Francija in Anglija Poljski in ostalim državam. Anglija ni imela nikoli namena napasti Nemčije. Če je Nemčija pripravljena, da pristopi k reševanju sporov brez uporabe sile, tedaj Angleži znova ponavljamo, da smo pripravljeni iskreno sodelovati z Nemčijo v odstranjenju evropskih težkoč in rešiti vsa vprašanja, ki so na poti sporazumu med nami in Nemci. Tako bi zagotovili Evropi njeno bodočnost. Prav zato se upiramo vsakršni izpremembi evropskega zemljevida. So narodi v Evropi, katerih usoda ni vezana za našo, toda oni pozabljajo, da sprejemamo mi nase velik riziko, če pustimo, da ostanejo narodi brez svobode, ker bi v tem primeru prišla na vrsto tudi naša svoboda in neodvisnost. Mi smo ustvarili organizacijo, katere vpliv se čuti po vsem svetu in to našo tekovino moramo zaščititi. Nas vse je ganil apel, ki ga je v interesu miru naslovil na svet belgijski kralj Leopold. Čuli ste besede sv. očeta, ki jih je sinoči govoril po radiu. Slušali ste poslanico, ki jo je naslovil na italijanskega kralja in cesarja Roosevelt, v kateri predlaga, naj Italija formulira miroljubno rešitev sedanje krize. Prepričan sem, da bo ves svet odobril zadržanje Anglije in njene vlade v teh usodnih dneh.

Nemčija vztraja pri svojem

BERLIN, 25. avg. Izjave Chamberlaina in Halifaxa so ostale v berlinskih političnih krogih brez odmeva. Izjavljajo, da so to fraze brez haska. »Chamberlain in Halifax nista pokazala razumevanja za nemške težnje in sta s svojim postopanjem le ohrabrila Poljsko. London nam ve, da je nemška skupina na Poljskem podjarmljena in da je Nemčija leta 1934, ublažil in izpremenil poljsko stališče do Nemcev. Chamberlain in Halifax sta podžigala poljski sovražnost, kazoč na pisanje nemških listov proti Poljski. Anglija dobro ve, da Nemčija ne ogrožava nje, zato hoče vojno le zato, da bi rešila versailleske diktate. Če bo, če Anglija prevzeta odgovornost za vojno, je to njena stvar. Toda, neha naj jadikovanjem o posledicah njenih lastnih dejanj.«

LONDON, 25. avg. Reuter. Jutranjski tisk piše, da je svet v nekakšnem somrtju in glede na izredno važnost stvari, ki katere gre, je težko določiti dejanski položaj. Listi posvečajo veliko pažnjo konferenci nemških civilnih in vojaških odličnikov pri Hitlerju. »Velika Britanija v vsakem primeru znala brani svojo čast.« »Daily Mail« piše, da so odločitev, ki jih bodo izvedli državniki v silno resnem trenutku, zgodovinskega pomena.

Vlada narodne sloge v Franciji

Poziv Francozom v resnih trenutkih — Čete zasedajo Maginotovo linijo

PARIZ, 25. avg. Havas. Daladier pripravlja apel na edinstvo vseh Francozov, ki naj bi se v prvi vrsti izrazilo v sestavi vlade nacionalne unije. Francoska vlada bo še v teku dneva izpopolnjena z novimi osebnostmi. Med politiki se spominjajo imena Blum, Marin, Frossard in Flandin.

PARIZ, 25. avg. Kljub mobilizaciji novih letnikov, je življenje v Parizu normalno. Prekinjen je le medmestni telefonski promet, ki je prvenstveno v službi narod-

ne obrambe. Kakor so v Angliji vse vojne sile doma in v kolonijah postavljene v stanje vojne pripravljenosti, tako je tudi Francija v redu izvedla delno mobilizacijo armade. Na ukaz francoskega generalnega štaba so začele vpoklicane čete pehote in specialistov zasedati Maginotovo utrdbeno črto. Na vzhodu so dovažali vso noč številni vlaki velike transporte. Po vsej Franciji više lepaki s pozivi pod orožje.

PARIZ, 25. avg. Narodna zveza je slovila na vse Francoze apel, da se zbere okrog svoje vlade, ki ji ponavljajo izraz svoje solidarnosti in simpatij.

PARIZ, 25. avg. Havas. Službene novine prinašajo ukaz o prevzemu vseh podjetij, ki delajo za narodno obrambo, v državno upravo.

PARIZ, 25. avg. Reuter. Ameriški poslanik je obvestil vse državljane USA, da nemudoma zapuste Francijo in se vrnejo v domovino.

Pred ultimatom Poljski?

PARIZ, 25. avg. Havas je izvedel iz Berlina, da trajajo od sinoči dalje neprestana posvetovanja med Hitlerjem in najbližjimi sodelavci, posebno Göringom in Ribbentrom. Konferenci prisostvujejo vsi armadni šefi ter vrhovni poveljniki zrakoplovstva in mornarice. Zatrjujejo, da je glede Poljske že padla odločitev, ki bo skoro izvršena.

VARŠAVA, 25. avgusta. Reuter. Po daljši seji je poljska vlada stopila v telefonsko zvezo z angleško in francosko vlado, ki sta imeli istočasno posvetovanja. Telefonski pogovor je trajal dalje časa, nakar je Poljska izdala obrambne ukrepe. Vpoklicala je pod orožje vse letnike rezervistov do 50. leta in pomožno osebje. Mesto je bilo snoči v rahlem razburjenju, povsod je polno vojaških kamionov in vozov. Taksiji prevažajo mobilizirance v kasarne. V političnih krogih so mnenja, da bo Nemčija pred tannenberško proslavo poslala Poljski ultimatum.

POSVETI PRI BECKU

VARŠAVA, 25. avg. Reuter. Zunanji minister Beck je sprejel sinoči angleške

ga in sovjetskega poslanika. Obmejni incidenti se množijo.

VARŠAVA, 25. avgusta. PAT. Tukajšnji listi pišejo z ogorčenjem o nezaslišanem preganjanju Poljakov v Nemčiji. Poljaki v Nemčiji so izpostavljeni krvavemu terorju. Nemška policija zapira cele skupine podeželskega prebivalstva, ali pa ga odpošilja v internacijo.

Papenova misija v Turčiji

BERLIN, 25. avgusta. V tukajšnjih krogih zatrjujejo, da si Nemčija prizadeva, pridobiti Turčijo za izpremembo njene zunanje politike. Poslanik von Papen potuje v Ankaru s posebnimi instrukcijami nemške vlade. Včeraj ga je sprejel turški zunanji minister ob prihodu v Carigrad. Saradzoglu se je dolgo časa razgovarjal s Papenom, nato je sprejel tudi grškega poslanika. Pozno ponoči se je Saradzoglu nemudoma odpeljal z avtomobilom k predsedniku republike, ki ga je obvestil o posvetovanju s von Papenom. Danes jutraj je imel turški zunanji minister daljše posvetovanje s predsednikom vlade.

Razočaranje v Tokiu

TOKIO, 25. avg. V poučenih krogih trdijo, da je ostavka vojnega ministra Itagakija sklenjena stvar. Po zaključku nemško-sovjetskega nenapadnega pakta je japonska vojaška stranka, ki ji je načeloval Itagaki, s svojimi zahtevami po vojaški zvezi z državami osi v skupnem protikomunističnem bloku doživela hud poraz. Vprašanje je, če ne bo ostavka Itagakija sprožila padec celokupne vlade.

LONDON, 25. avg. Reuter javlja iz Pekinga, da se tam mnogo govori o skorajšnjem pomirjenju na Daljnem vzhodu. Pravijo, da to sicer ni neposredna posledica evropskih dogodkov, vendar dvomit, da je bil podpis pakta med Nemčijo in Rusijo glavni sunek v to smer. Skupina mlajših častnikov v japonski armadi vedno bolj izgublja na ugledu, bojevitost je popustila.

RIM, 25. avgusta. Reuter. V »Giornale d'Italia« piše Virginio Gayda, da je Mussolini že ob priliki obiska v Rimu, v aprilu svetoval Göringu, naj Anglijo sklene nenapadni pakt z Rusijo.

MADRID, 25. avgusta. DNB. Anglesko poveljstvo je zaukazalo, da morajo vsi tuji nemudoma zapustiti področje Gibraltarja. V teku 48 ur ne sme biti noben tujec več v mestu.

Mariborska napoved: Pretežno oblačno s krajevnimi padavinami v predvečer. Včeraj je bila najvišja toplota 26,6, današnja 16,6, najnižja 17,2.

Borza. Curij. 25. VIII. Devize. Beograd 10, London 20,78½, New York 44,4, Milano 23,32½, Amsterdam 238,75, Berlin 177, Praga 5,40, Varšava 83, Budimpešta 87, Atene 3,90, Bukarešta 3,60.

onoga: iščite tatn! Da, Rusija je „izdala“ samo en „mir“ — monakovski „mir“. Pri tem je okrepila tudi svoj lastni položaj — in tu je doživel Chamberlain najtežji poraz, — ki ji bo omogočil zavzeti tisto mesto, ki sta ga Anglija in Francija reklamirali zase: odločila bo vsako bodočo vojno. Politična iniciativa se je izmuznila iz rok Londona in Pariza. Ključne držbe danes v rokah — Moskva. In v tem je velik pomen nenapadnega pakta.

Novice

Celjska proslava kraljevega rojstnega dne v znamenju narodne sloge

Celje, 25. avgusta.

Sinoči je bil v posvetovalnici na mestnem poglavarstvu širši sestanek zastopnikov civilnih in vojaških uradov, šol, korporacij in društev. Sestanek je sklical in vodil mestni predsednik g. dr. Alojzij Voršič. Na sestanku se je sklenila čim svečanejša proslava kraljevega rojstnega dne 6. septembra. Ta dan bo po cerkvenih opravilih dopoldne okrog 10. proslava pred mestnim poglavarstvom, katere se bodo udeležila društva, šole in ostalo občinstvo. Na sporedu bo govor mestnega predsednika o pomenu dneva, godba in petje. Po proslavi bo promenadni koncert vojaške godbe, ki bo zjutraj privedla tudi budnico po mestnih ulicah. Zvečer 6. septembra bo ob 20. svečana baklada po mestnih ulicah, ki se je bo udeležilo vojaštvo, društva in ostalo občinstvo. Ob tej priliki je zastopnik fantovskega odseka sprožil umesten pred-

log, da bi se v tej svečani povorki z ozirom na resni čas, v katerem živimo, združili brez ozira na pripadnost organizacij ter korakali Sokoli in Slovenski fantje skupaj. Predlog je bil simpatično sprejet. Župan je apeliral na sporazum obeh organizacij v tem smislu. Pročelje mestnega poglavarstva bo na predvečer in na večer 6. septembra svečano razsvetljeno. Istotako apelira mestno županstvo že danes na vse hišne posestnike in najemnike stanovanj, da na večer slavnostne povorke 6. septembra razsvetlijo okna svojih stanovanj po celem mestu, trgovci pa so naprošeni, da svoje izlozbe primerno okrasijo s slikami Nj. Vel. kralja Petra II. in jih razsvetlijo. Na hribu sv. Miklavža se bo med povorko streljalo z možnarji. Hišni posestniki naj tudi že na predvečer okrasijo svoja poslopja z zastavami.

Drobna reportaža iz Bohinja

Kdor potuje po Gorenjski, bo opazil veliko razliko med Bledom in Bohinjem. Bled razkošen in moderen, Bohinj skromen in naraven. Kdor si zaželi pravega odpočitka in pomirjenja živcev, ta bo obiskal Bohinj in se opajal z božanskim planinskim zrakom ter se divil lepotam planin, ki obkrožajo Sv. Janeza in Bohinjsko jezero. Nič modernih hotelov in razkošnih vil. Mesto njih stoji sredi naravnih parkov planinskim domovom podobni hoteli in pensioni, ki nudijo letoviščarjem dovolj udobnosti.

Domačin in tujec je v Bohinju kakor doma. Vedno prijazni in gostoljubni Bohinjci ne store za letoviščarje samo tega, kar morajo, ker dobe za to pač plačilo, pač pa so jim prijatelji v vseh zadevah. Če si ožog, te skušajo razvedriti z veselimi razgovori in pristnimi planšarskimi dovtipi, če si zaželiš v planine, te bo tudi star očakar veselo peljal skozi prostrane gozdove v ponosne planine, kjer zaživiš popolnoma drugo življenje sproščeno enolično vsakdanjosti. In o vsem ti bo pripovedoval spretni vodnik. O vsakem vrhu bo vedel kaj povedati, o vsaki vasi zopet kaj zanimivega. Dan poteče, da se tega niti ne zaveš.

Menda najspretnjši in najstarejši bo-

hinjski planinec je ljubeznivi in zgovorni logar, ki se tudi piše Logar. Njegova lepa in udobna gostilna je znana pač vsakomur, ki zahaja v Bohinj. Vedno ima dosti letoviščarjev. Lani so bili pri njem celo Egipčani, ki so bili za Gorenjsko prava atrakcija. Gospod Logar je skoraj celo svoje življenje prebil v planinah. Bil je nad 50 let grajski logar in je služil kot nadgozdar mnogim kranjskim in tudi štajerskim graščakom in veleposestnikom. Triglavsko pogorje pozna, kakor redkokateri planinec. In kako je prijetno ob tem starem logarju! Toliko ve zanimivega in zgodi se, da se ob večerih zbero številni letoviščarji v Logarjevi gostilni okoli njega in on jim pripoveduje o svojih doživljajih v planinah. Zato pa je pri Logarju tudi vedno dosti planincev.

V Bohinju je še vedno mnogo pripovedovanja o nedavnem taboru kmetске mladine, ki je prežl vse z velikim navdušenjem za rodno grudo in kmetsko delo. Bohinjec ljubi svojo zemljo, to je pokazal tudi kmetски tabor, ki je bil pravi triumf kmetске miselnosti. Mlačenž, ki ne veš, kaj pomeni vsaka ped kmetске zemlje, priidi v Bohinj in vzljubiš boš domaćo grudo, ki te redi!

Zanimiv proces v Celju

Pred celjskim okrožnim sodiščem bo v torek 29. t. m. velika razprava proti 51-letnemu javnemu notarju g. dr. Dušanu Senčarju iz Prevalj, 40-letnemu pos. lesnemu trgovcu Karlu Sedeju iz Prevalj, 50-letnemu lesnemu trgovcu in pos. Ivanu Veržunu iz Černeč pri Dravogradu in 63-letnemu pos. Matevžu Kreliju iz Prevalj. Leta 1935 je bila likvidirana Ilirska rudarska družba na Lešah pri Prevaljah. Prva hrvaška štedionica se je vključila za okrog 2.000.000 din, dočim je bilo posestvo cenjeno 3.000.000 din. Tožba je bila vložena zaradi prenizke cenoitve posestva. Dr. Senčar je kupil na javni dražbi razne nepremičnine v povr-

šini 58 ha in 20 a zemlje za 309.000 din, pol hiše in del gozda, Karl Sedej pa 71 ha in 99 a zemlje za 369.000 din, obenem pa še 1 in pol stanovanjske hiše, koč in gozd. Ob času cenoitve leta 1935 je posedovala Ilirska rudarska družba 408 ha zemljišča, med tem 224 ha gozdov. Vso zadevo je obravnavalo pred leti že državno tožilstvo v Mariboru. Višje drž. tožilstvo v Ljubljani pa je spise izročilo drž. tožilstvu v Celju, ki je sestavilo 45 strani dolgo obtožnico. Zastlišanit bo mnogo prič. Dr. Senčarja brani odvetnik dr. Jan-ko Štor, tožitelja pa zastopa dr. Emil Štefanovič.

Preiskava proti cementnemu in papirnemu kartelu

Ko je posebna komisija pregledala delovanje cementnega in papirnega kartela in dala poročilo, je trgovinski minister uvedel preiskavo proti obema karteloma.

Hkrati je minister razrešil člane komisije njihovih funkcij ter razveljavil novi cenik papirnega kartela dokler preiskava ne bo končana.

Sadnim izvoznikom

Prizad sporoča, da je za izvoz svežih nepakiranih jabolk v Nemčijo po nemško-jugoslovanskem kliringu rezervirana vsota 500.000 mark. Nemška oblastva so znižala ceno za nepakirana letna sveža jabolka od 20 na 15 mark za 100 kg franko jugoslovansko-nemška meja. Za prodajo franko madžarsko-nemška meja se cena zviša na 16,50 nemških mark. Izvozna premija znaša 25 dinarjev za vsake 100 kg, in to do 24. septembra. Po navedenih cenah je do nadaljnjega odloka Prizada prepovedano prodajati sadje po 24. sept.

III. MEDNARODNI KONGRES SLAVISTOV

Ministrstvo za trgovino in industrijo je na prošnjo izvršilnega odbora III. mednarodnega kongresa slavistov v Beogradu, dovolilo dopust od 18. do 25. septembra nastavljenem (slavistom) srednjih in strokovnih šol, da se lahko udeležijo kongresa.

VLOGE STALNO NARASČAJO

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so tudi v juliju narasle vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah, in sicer za skoro 20 milijonov din na 1.152.897,261 din, medtem ko je znašal porast v juniju nad 17 milij. Vloge na knjižice so narasle pri 11 hranilnicah

Vsak dinar, porabljen za pravilno nego zob, Vam ustvarja kapital za vse življenje: zdrave, trdne in bele zobe!

SARGOV **KALODONT**
PROTI ZOBNEMU KAMNU

in sicer za 2,4 milij. na 666.797.114 din, vloge v tekočem računu pri 16 hranilnicah (od 21, kolikor jih sploh ima tekoče račune) za 17,3 milij. na 486.100.147 din, skupne vloge pa pri 12 hranilnicah. Tudi število vlagateljev kaže zelo ugodno sliko: število vlagateljev na knjižice se je povečalo pri 12 hranilnicah skupaj za 437 na 125.373, število tekoč. računov pri 9 hranilnicah za 27 na 6.606, skupno število vlagateljev pa pri 12 hran. in sicer za in je mesec julij do sedaj najugodnejši v tekočem letu.

Nesreča ptujskega avtobusa

Včeraj zjutraj se je v Skorbi blizu Hajdine pri Ptuj ponesrečil Liningerjev avtobus, ki vzdržuje promet na progi Maribor—Ptuj. Sredi ceste je na avtobusu počila pnevmatika, kar je povzročilo, da je avtobus treščil v občestni brzojavni drog, ki se je prelomil. Avtobus se je nato s potniki vred prevrnil v občestni jarek. K sreči so ostali vsi potniki nepoškodovani, le ustrašili so se močno. Pretrganje so bile tudi telefonske žice. Ko je šofer zamenjal kolo, je avtobus nadaljeval vožnjo proti Ptuj.

o. Javno kopališče pri Trziču. Pravkar so dogradili javno kopališče v Križah pri Trziču. Od postaje Križe-Golnik je oddaljeno 10 minut in leži blizu ceste na Golnik.

o. Skrivnostno truplo v gozdu. V gozdu blizu Mednega je neka ženica našla neznanega mrljca. Truplo je že razpadlo in črvi so obraz že tako razjedli, da moža ni mogoče prepoznati. Neznanec je okoli 40 let star, obleden v lepo modro obleko in fino perilo. Sodiijo, da se je sam zastrupil.

o. Občni zbor Slomškove družbe na Brezjah. Pravkar je bil na Brezjah zaključen občni zbor Slomškove družbe, katerega se je udeležilo veliko število učiteljev Slomškarjev. Na zborovanju je bilo več referatov o prostvetnem delu med narodom. Vsa poročila so pokazala veliko društveno delavnost.

o. Naši inženirji in arhitekti na Golniku. Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov je obiskalo zdravilišče Golnik. Ogleali so si vse zdraviliške naprave ter novo poslopje železničarskega okrevališča za pljučno bolne.

Celje

c. Na Okrešlju v Savinjskih planinah bo v nedeljo, 27. t. m., ob 10. sv. maša za planince in izletnike. Vabljeni!

c. Planinski tabor priredi SPD v nedeljo, 3. septembra na Plešivcu (Uršij gori), kjer se zberejo planinci iz vse Slovenije.

c. Kongres planinskih društev kraljevine Jugoslavije bo 8. in 9. septembra v Nišu.

c. Borza dela. 20. avgusta je bilo v evidenci 343 brezposelnih, in sicer 220 moških in 123 žensk. — Delo dobijo: 2 hlapca, 1 mazar, 1 krojač, 1 pek, 2 mizarja, 6 dekel, 1 nakarica, 1 sobarica, 1 vzgojiteljica, 14 kuharic, 10 služkinj, 1 gospodinja.

c. Na drž. prvi deški in drž. dekliški ljudski šoli v Celju bo naknadno vpisovanje učencev in učenek za prvi razred v petek, 1. septembra, od 8. do 12. Istočasno bo v sobi otroškega vrta 1. deške ljudske šole vpisovanje novincev in novink za otroški vrt. Dne 2. septembra bo ob 8. šolska maša v opatijski cerkvi, redni pouk pa se začne 4. septembra.

c. Drž. deška meščanska šola v Celju. Završni popravni izpiti se bodo vršili v sredo,

30. avgusta, popravni izpiti za I., II. in III. razred pa v četrtek, 31. avgusta. Vpisovanje v vse razrede bo 1. in 2. septembra od 8. do 12. Učenci iz tujih šolskih okolišev morajo vložiti posebno prošnjo na kr. bansko upravo za spregled šol. okoliša; priložena ji mora biti izjava občine rednega bivališča učenca, da bo za prosilca prispevala k vzdrževanju šole. Zadevna pojasnila se bodo dajala pri vpisu. Služba božja bo 9. septembra, pričetek rednega pouka pa 11. septembra. Natančnejša navodila so nabita na razglasni tabli v šoli.

ski postaji nakladali premog na žel. vozove. ski postaji nakladali premog na žel. vozove. Posestnik Ravnak iz Šmarjete je pripeljal voz, natovorjen s premogom, na rampo. Voz se je na robu prevrnil in potegnil za seboj oba konja. Enemu konju je zlomilo nogo in so ga morali na mestu pokončati. Posestnik utrpel več 1000 din škode.

Ptuj

p. Na veliko žalost mnogih Ptujčanov se je cirkus Buffalo včeraj odpeljal s Ptuja, zato pa so dobili nadomestilo v podobi dolgola-sega in dolgobradatega mistika in preroka, ki jim obljublja pregnati skrbi in težave. Kakor se vidi, so zlasti ženske brez razlike starosti navdušene za to novo ptujsko atrakcijo in nadvse rade hodijo odlagati tjakaj svoje skrbi.

p. Mestna hiša v novi podobi. Pred kratkim so prebarvali mestno hišo, in ker so že prej obnovili tudi nekatere sosednje hiše, je dobil Florjanski trg, ki predstavlja središče mesta, novo podobo.

p. Te dni se začnajo na gimnaziji popravni izpiti, kar ima za posledico, da se pojavlja na ulicah spet več dijaških obrazov, ki pa se zdijo vendar nekoliko zaskrbljeni.

p. Zadnje dni se pritožujejo Ptujčani nad dejstvom, da vsak večer tako pozno zagorijo luči po mestu, in sicer šele, ko je skoro že trda tema. To pa predstavlja zlasti na glavnih ulicah veliko prometno oviro.

n. Splitski obalski delavci bodo spet stavkali. Na velikem zborovanju so sporčili ponovno svoje zahteve. Če jim ne bodo ugodili, bodo delavci začeli stavkati.

n. Toča tudi v Srbiji. Zadnje dni je debela toča uničila polja in vinograde na južnem delu naše države. Izgleda, da je toča pustila po vsej državi.

n. Za nove ceste v donavski banovini je odobren kredit, kakor poročajo listi, v znesku 250 milijonov din.

n. Trije gobavci so pobegnili. Pred dnevi so pobegnili iz sarajevske bolnišnice trije težko oboleli gobavci. Oblasti so izdale tirnico za nevarnimi bolniki.

n. Na kol se je nataknil pri padcu s hrške v Ravnah blizu Sarajeva kmet Joso Lacmanović. Kol mu je predrl prsi tik pod srcem. Kmeta so odpravili v bolnišnico, kjer pa je njegovo stanje zelo resno.

— Prišel sem, da vas bom branil...

Zbiranje zdravih narodnih sil

»KMETSKA PROSVETA« POZIVA K SODELOVANJU NA PODEŽELJU

V sredo zvečer je imel izvršilni odbor »Kmetске Prosvete« v Ljubljani sejo, na kateri so odborniki in posamezni predstavniki podeželskih okrajnih odborov razpravljali o nekaterih važnih in perečih vprašanjih. Po vsestranski izmenjavi misli, je odbor sprejel važne sklepe, ki bodo članstvu sporočeni v najkrajšem času.

»Kmetška Prosveta« je pred novim in resnim delom na slovenskem podeželju. Kakor prej, tako se bo to delo tudi sedaj nadaljevalo izključno v znamenju zbiranja vseh zdravih, nesebičnih in zavednih-

kmetских ljudi in prosvetnih delavcev na vasi, v sodelovanju z dobro mislečimi in nesebičnimi šolanci. Vse delo pa velja izboljšanju kulturnih, socialnih in gospodarskih razmer slovenskega podeželja.

Osrednji odbor KP v Ljubljani poziva vse članstvo in prijatelje, da se pri delu natančno ravna po skupnem programu. V vseh zadevah naj se obračajo vedno na osrednje vodstvo v Ljubljani, oziroma na posamezne predstavnike KP v poedinah krajih na podeželju.

Maribor

Mariborski grad — pasivna postavka

Ali bo mestni svet upošteval prvotni načrt: mariborski grad — mestni magistrat?

Iz svoje preteklosti je Maribor ohranil le eno v vseh ozirih znamenito stavbo, svoj grad. Izmed vseh starejših mestnih stavb so edino na njem uveljavljene tiste štiri lastnosti, ki upravičujejo ohranitev kakšnega spomenika iz starejše dobe. Prvič je grad res stara stavba, v sedanji obliki vobče iz 17. stoletja, a z mnogo starejšimi temelji. Drugič mu je pripadala kot sedežu mariborskih gospodov važna zgodovinska vloga; tretjič je grad arhitektonsko in umetniško pomemben, v več ozirih odličen; in končno: stavba ima tak položaj, da s svojo lego in stavbeno zasnovo nikjer ne ovira modernega razvoja mesta. Kar je drugih »starih« stavb v mestu, ki se v naivni, neizkušeni tesnoscenosti čuvajo v starinski neznatnosti, nelepoti, nerodnosti, so vse v opreki z nekaj ali z vsemi izmed omenjenih zahtev.

Grad pa se mora ohraniti, a seveda le v svojem ograjenju, sicer pa z novimi priključitvami, kakor jih zahteva moderno življenje; mora, pravim, ako se naj ne upropasti ali profanira najpomembnejši in naj značilnejši spomenik, nekaka Akropola Maribora, ki razen dveh cerkva itak nima nobene vsaj do neke višine reprezentativne stavbe, če med nje ne štejemo državnega mosta. Zato se je mestna občina povzpela do velikega, zares patriotičnega čina, da je grad kupila prav v dvanajsti uri, ko je bil profaniran in na poči propasti. Kupna cena za grad ni bila previsoka; saj je že prostor sam — najvidnejši v mestu — toliko vreden.

Občina je pri nakupu namenila grad za najboljšo, najbolj poklicano in času ter potrebam primerno porabo, kot občinsko hišo, magistrat. Saj dosedanjí majhni magistrat s svojimi podstrešji, nadpodstrešji in katakombnimi prostorčki kričeče kaže nekdanjo provincialnost sedanje severne metropole slovenstva, poslopije, ki ga današnji Glavni trg kar potlači in ki se mora izpopolniti z drago najemnino in še dražjimi investicijami za mestne urade. Grad pa je ogromna stavba — prav za prav tri poslopja — z reprezentativnimi prostori redke veličine in krasote in z možnostjo vsestranske prilagoditve za množico uradov. V tem oziru so se pojavili pri prevzemu gradu pomisleki, zaradi neskladnosti sob, slabe razsvetljave i. sl. Pojdite pa danes v grad pogledat, kako prijazne, svetle, udobne in elegantne sobane in sobice so nastale in nastajajo v vseh delih gradu, celo v nekdanji grozeči, dehelozidni bastiji! Odprtih pa je še mnogo možnosti za nadaljnje adaptacije, če bi bile potrebne.

Z oddajo gradu, t. j. prostorov v najem pa se je na občinski seji 28. februarja 1936 zaključevalo že tedaj, ko je njegova notranjščina bila pogreznjena v temo, zanemarjenost, razvalinstvo. »Za muzej bodo te zidovine in ti koti že še dobri«, so spoznali mestni svetniki; »vtaknimo tja še študijsko knjižnico, ki nam je v kazinskem poslopju itak v napotje, in še kak drug nebotičar urad, v pritličje pridejo kakšni poslovni lokali, klet ostane. Pri tem načrtu se je uspešno zavrnilo le pritličje, ki si ga je — na svoje stroške — odlično priredil »Putnik«; vsakogar je presenetilo, kaj je zraslo iz prejšnjih ječi podobnih prostorov; to je doslej edina aktivna postavka pri kalkulaciji z gradom. Mrtva pa je klet, zamisel o študijski knjižnici se je kmalu opustila — tako je ogromno grajsko poslopije ostalo na razpolago podjetju, ki ga imenujejo »muzej«; pod to firmo pa se da in skuša pridružiti zdaj ta, pozneje druga panoga, ki služi starinsivenosti in zgodovinstvu — jež in lisica. Ta želja po vseljevanju je in bo živa posebno zdaj in poslej, ko se kaže že po dosednji adaptaciji, kaka zakladnica lepih prostorov je ta grad. Iz načelnih — ali kakih? — razlogov pa se nihče ne oglasi z obnovitvijo prvotnega načrta, zaradi katerega je bil tudi grad zares kupljen, da se namreč vanj presele mestni uradi, predvsem županova pisarna; da si je župan rezerviral ali si misli rezervirati grajsko dvorano za slavnostne prilike, je ostanek ali — upajmo — začetek izvršitve prvotnega namena kupljene zgradbe.

Mariborski grad mariborski magi-

strat, to je naravna enačba z eno neznanico, to je z voljo občinskega sveta, ki je doslej verjel gostobesednosti zasebnih ali teoretičnih interesentov in, zdi se, zaradi ljubelega miru pritrdil njihovim predlogom; ni se pač zavedal tudi dalekosežnosti sklepov, ki občino vežejo najprej moralno, postopoma pa težko materialno, in to trajno, poleg prvotnih investicij v redne, visoke stroške, medtem ko sama sebi ovira dohodke in zabranjuje prihranke. Ni še prepoznalo, da se občinski svetniki povrnejo na izvirno točko. Magistratno poslopije bo potem na svojem pravem, uglednem mestu; tja spada po zgodovinski pomembnosti in pozivu modernega napredujočega Maribora posebno in nujno zdaj, ko se bo trg pred gradom

dostojno priredil kot predstavní prostor našega meša za spomenik Njeg. Vel. kralja Aleksandra. To bo odslej idealen prostor za velike proslave. Naš Glavni trg že po prirodi in legi služi in bi naj v še večji meri služil drugim, posebno gospodarskim svrham; takisto stari magistrat. (O tem morda o drugi priliki).

In muzej? Ki se je deloma že vselil v grajsko poslopije. Enostavno: mestni muzej je že tam in spada tja; zanj zadostuje nekaj sob, če se predmeti res izberejo po pomembnosti. Splošni muzej (Kak? Banovinski? Ta spada v banovinsko središče. Mariborsko oblasni? Ta nima okvira, ni mariborska mestna zadeva; zanj je treba še posebno previdne izbire.

Aristides.

Določila novega tržnega reda

Mariborski tržni nadzornik g. inž. Večerjevič je sestavil novi tržni red na podlagi osnutka; ki je bil sprejet na banovinski anketi tržnih strokovnjakov leta 1937. Mariborski tržni red se bistveno razlikuje od tržnih redov drugih slovenskih mest. Tako pozna špeharstvo in prodajo

cvetja ter zelišč tudi ob navadnih dneh in ne samo ob glavnih tržnih dnevih. Novi tržni red natančno določa glavne tržne dneve in dneve pred večjimi prazniki. Tržnice po tem redu so Vodnikov trg, Vojašniški trg, Glavni trg, Trg svobode in Strossmayerjev drevored.

Dvignite življenjski standard delavca

Maribor je tipično industrijsko mesto z vsemi dobrimi in slabimi stranmi. Poleg velikega procenta obrtništva in uradništva je v Mariboru, zlasti pa v okolici, največ delavstva. Tekstilna industrija je tako razvita, da od nje živi več tisoč mariborskih in okoliških družinskih očetov.

Kako živi naš delavec. Životari, bi nam odgovoril sleherni na to vprašanje, saj za dostojno življenje ne prejema za svoje težko delo zadostnega plačila. Povprečni delavec v Mariboru dobi mesečno 800 dinarjev, s čimer je zelo zadovoljen. Če pomislimo, da mora plačati za borno stanovanje najmanj 300 dinarjev, mu za življenje prav malo ostane, za kulturne potrebe pa pri najboljši volji sploh ne najde več dinarja, ki bi ga lahko pogrešal. Zato je trditev, da se naše delavstvo ne zanima za kulturno udejstvovanje, zgrešena. Morda hrepeni mnogo bolj po kulturnem napredku in izobrazbi, kakor marsikateri drugi stan, toda prilike, v katerih živi, mu tega ne dovoljujejo.

Spričo nezdavnih razmer, ki vladajo med mariborskim delavstvom ne po njegovi krivdi, smo lahko z njegovim obnašanjem še zadovoljni. Proti vsakemu pričakovanju je naše delavstvo še vedno trden narodni steber v obmejnem Mariboru. Priznati moramo, da se naš delavec zaveda vseh potreb severne meje. Vsako nedeljo opazimo v obmejnih postojankah skupine delavstva, ki s pesmijo in dobro voljo utrjujejo narodno za-

vest našega obmejnega življa.

Tega se naj zavedajo odgovorni krogi, ki uravnovešajo življenjski standard našega delavstva. Z dobro voljo bi se položaj delavstva lahko mnogo izboljšal. Če bo delavec primerno plačan za težko delo, bo tudi najboljši konzument. Od tega bo imel korist trgovec, obrtnik in kmet, pa tudi država, ki prejema od vseh teh stanov davke. S sistematično razdelitvijo dela bi se polagoma omejilo tudi izseljevanje sezonskih delavcev, ki bi uvideli, da jih more tudi domača zemlja dostojno preživljati. Pri dostojnem življenju, ki mu ga omogoča edino le pravičen zaslužek, bo naš delavec tudi dober občan in državlján, enakovreden vsakemu drugemu stanu človeške družbe.

LETO DNI SE BO POKORIL ZA KOLO

12. julija letos se je odigral na Slomškovem trgu pred glavno pošto zanimiv prizor. Iz poštnega poslopja je prišel neki moški, se razgledal ter se pognal za 24-letnim mlinarskim vajencem Ivanom Orbanom iz mariborske okolice, ki je ravno sedel na kolo ter se hotel odpeljati. Prijel ga je, vendar se je vajenec zelo razburil ter kričal, naj ga pusti s kolesom, ki je njegovo. Šele, ko je izvil okradeni Vodušek prometno knjižico, je Orban smeje dejal, da se je hotel s kolesom »samo malo voziti«. Policija ga je zaprla, sodišče pa ga je obsodilo na leto dni strogega zapor.

pos., 38 let, Remšnik; Blaha Olga, vdova po polkovniku, 62 let, Aleksandrova c. 38; Kotnik Marija, obč. reva, 7 let, Tržaška 2; Ješek Adolf, tov. del., 35 let, Jezdarska ul. 8; Plavčak Terezija, žena pos., 57 let, Poljčane; Faleš Marija, hči poduradnika, 2 leti, Orehova vas; Kozoderč Jožef, pos. sin, 3 let, Plujska gora; Kolnig Alojz, pos., 76 let, Studenci; Vake Danica, hči predice, 3 tedne, Pobrežje; Paar Ježeta, žena pos., 82 let, Pobrežja c. 32; Vurčer Ivana; žena dinarja, 68 let, Hercegovčak; Nipič Alojzija, vd. pom. del. d. z., 77 let, Watova 1; Kobale Francšek, delavec, 62 let, Pikel 11.

M Poročili so se v Mariboru: Zizek Franjo, režiser in Stucin Jožeta; Tomašič Fabijan, pek in Jarc Matilda; Hudela Tomislav, krojač in Lebič Helena; Dereani Jožef, učitelj in Lilek Franciška; Lamut Avgustin, delavec in Gerečnik Marija; služkinja iz Ruš, Serbel Mirko, tekstilni tehničar in Sirok Ana, zasebnica; Eker Francšek, mehanik in Jahn Marija, tov. delavka; Zokatič Adolf, zobotehnik in Vodušek Margareta, prodajalka; Rotwein Janez, čevljarški mojster in Drevenšek Marija, kmečka hči; Logar Peter, trgovec in Vožlič Alojzija, zasebnica; Domanjko Matej, posestnik in Križanič-Domanjko Ana, posestnica od Kapele; Vrečko Konrad, pleskar d. z. in Gorenjak Marija, šivilja; Stampar Avgustin, tkalski mojster in Brinovec Pavla, natakarka; Zandomeni Jožef, tkalec in Kurmik Ljudmila, tkalka; Karl Jožef, pek, pom. in Lazanski Roza, perica; Baier Henrik, tkalski mojster in Tončič Dika, prikojevalka; Kukovec Martin, gradb. tesar, in Senekovič Marjeta, prodajalka, Pernat Jožef, mes. mojster in Cerče Marija, natakarka.

m. Ribji trg. Zaradi slabega ribjega lova na morju je bilo danes zelo malo rib na trgu. Komaj 50 kg jih je bilo, zato pa so bile tudi cene višje. Pice so prodajali po 22 din, sadnice po 14 din, mole po 22 din in sipulne po 22 din kilogram.

m. Prometna nesreča na Pobreški cesti. Včeraj popoldne je trčil 18-letni dijak Dieter Dövs iz Lipskega v Nemčiji z motociklom v avtomobil dr. Kreuzigerja na Pobreški cesti. Motociklist je padel in se laže poškodoval. Dr. Kreuziger je ponesrečenca prepeljal v bolnišnico.

m. Čigav je pes? K delavcu Alojzu Pavlu v Meljski cesti 41 se je zatekel mlajši pes volčje pasme. Lastnik naj se zgleda na označenem naslovu.

m. Z motorjem se je ponesrečil 38-letni Leopold Koprivnik, vojaški referent pri občini v Studenci. Pri padcu je dobil pretrsek možganov in poškodbe na glavi. Zdravi se v bolnišnici.

m. Z gugalnice je padel na domačem dvorišču ter si zlomil nogo 8-letni delavec iz Polc Vilbald iz Ruš. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m. Pri obiranju sadja je padel z drevesa 10-letni delavec sin Vili Šerk iz Kamnice, ki si poškodoval roko, da se je moral zateči v bolnišnico.

m. Z boksarjem po glavi je napadel kar mimogrede zvečer na cesti proti Sv. Miklavžu neki Viljem Hergot delavca Jožefa Majhenca iz Sv. Miklavža pri Hočah.

m. Zebelj je požrl 4-letni rejenec Leopold Novak iz Pobrežja. Fantka so zanesli v bolnišnico.

m. Še en Roganov pajdaš. Orožniki so aretirali 29-letnega Marka Perneka, ki je bil stalno v družbi zloglasnega razbojnika Rogana in je sodeloval pri vlovu v Stokovo trgovino v Kamnici. Morda bo tudi ta vedel kaj novega o Roganovih načrtih.

m. Lubajnska so prijeli. Zloglasnega pozigalca Franca Lubajnskega, ki je šele pred kratkim prišel iz zaporov, je po požaru v Razvanju prijelo orožništvo. Upati je, da bo z njegovo aretacijo konec grozljivim anonimnim pismom, ki so jih prejeli mnogi posestniki v mariborski okolici.

* Izredni občni zbor društva »Nanos« se bo vršil v nedeljo, 10. septembra, ob 9. uri predpoldne v mali dvorani Narodnega doma. — Odbor.

Nočna lekarniška služba (od 19. do vključno 25. t. m.) Lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova ul. 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova 1, tel. 21-79.

Kino

* Grajski kino. Danes Finale. Zabava smeh. Hans Moser, Luci Englisch. Sobota senzacija dneva Podmornica D. 1.

* Esplanade kino. Danes zadnji dan »Potepuhi«. Paul Hörbiger, L. Englisch. Erika Druzovič.

* Union kino. Danes zadnjič »Druga mati«, film v nemškem jeziku prekrasne vsebine po istoimenskem romanu.

* Zvočni kino Pobrežje 26. in 27. avgusta »Romanca« (Tajnost dokumenta 32).

Radio

Sobota, 26. avgusta
Ljubljana: 12. V pisanem venčku lahki napavi, po vaših domovih veseli odmevi; 13.20 V pisanem venčku; 17. Otroška ura; 18. Za delopust igra RO; 18.40 Strah in bojazen (g. dr. Emil Hrovat); 19.40 Slike ura; 20. O zunanjih politiki; 20.30 Slike iz življenja... Besedilo pripravlja Jožek Danilova, sodeluje Ruski sekstelet, 22.15 in Jezek in člani rad. igr. družine; 17.15 Za vesel konec, igra RO. — Zagreb: 21. Preno koncert RO; 20. Domača glasba; 21. Preno iz glasbenega festivala v Luzernu. — Beograd: 12.35 Vokalni koncert; 19.05 Narodni RO. — Solija: 11.30 Vokalni in instrumentalni soli; 16.30 Vedra in plesna glasba. — Milan: 21. Puccinijeva opera »Turandot«. — Bruxelles: 20.30 Preno simfoničnega koncerta iz Liegea. — London: Regional: 20. Simfonični koncert. — Bratislava: 19.30 Slovaške pesmi ob spremljavi ciganske godbe. — Budimpešta: 1. 12.10 in 19.25 Ciganski orkester. — Dunaj: 22.30 Zabava in ples.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Dne 23. t. m. so bili izžrebani sledeči večji dobitki:

DIN 40.000.— 76400
DIN 30.000.— 28251 69876 88650
DIN 24.000.— 92137
DIN 20.000.— 32402
DIN 16.000.— 58608 74179
DIN 12.000.— 50185
DIN 10.000.— 30028 38928 46407 47029 60603 61278 81989 90899
DIN 8.000.— 7135 11211 16212 21907 25862 26951 30091 35915 59298 96300
DIN 6.000.— 8905 8632 19288 25800 29152 37253 59946 63797 67886 70002 73821
DIN 5.000.— 183 6068 7317 15499 15513 18937 22343 31068 33380 42170 43502 49387 51321 51793 54657 57310 87778 98163
DIN 4.000.— 6872 7055 8248 13317 14475 15703 33012 38013 40864 43174 50670 54453 56001 63144 63774 68731 73005 79073 79528 82225 85928 87881 88197 89596 90403 94877
Pooblaščená glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Kultura

Tantijeme opernih in dramskih avtorjev

Skladatelj Anton Dobronič je iznesel v tjemie kakor avtorjem dramskih del. V tjemie tantijem opernih in dramskih avtorjev. Po dosedanjih praksi so naša državna gledališča plačevala skladateljem za njihova glasbeno-scenska dela enake tantijeme kakor avtorjem dramskih del. V naredbi o Narodnem gledališču v Beogradu (1911.), ki se je po vojni raztegnila na vsa ostala gledališča, res ni najti nobene razlike med tantijemami opernih in dramskih avtorjev, saj predvojna Srbija ni poznala oper in ne opernih skladateljev.

Po tej uredbi je predviden honorar za domače avtorje dramskih del 20% od bruto dohodkov pri posamezni izvedbi; vendar pa se je plačevalo po navadi le 15%.

Treba pa je poudariti, da se godi skladateljem po tej praksi plačevanja tantijem velika krivica, kajti skladatelj ima neprijemno več dela s skladbo, preden jo dodela pripraviti, kakor pa dramski pisatelj. Znano je tudi, da je skladateljsko delo navezano na dolgi in mučni študij, če hoče skladatelj obvladati vso tehniko. In dejstvo je, da je v dramska dela vnešeno mnogo manj truda, kakor v skladateljska.

„Kulturni teden“ v Zagrebu

V Zagrebu prirede vsako jesen »Kulturni teden«, kjer hočejo pokazati domači in tuji javnosti najboljše sadove hrvatske kulturne delavnosti. Na letošnjem »Kulturnem tednu«, ki bo trajal od 26. avgusta do 7. septembra, bo nastopila »Matica hrvatskih gledaliških diletantov«, ki bo izvajala hrvatske narodne plesne. V plesih bodo obdelani in prikazani bogati narodno-folkloristični elementi. Istočasno bo Hrvatsko narodno gledališče vprizorilo dve stari deli iz hrvatske književnosti Gundulićevo pastirsko igro »Dubravko« in veseloigro Tita Brezovačkoga »Diogenesa«. Na glasbenem polju pa bosta izvedeni Vatroslava Lisinskega klasična opera »Porin« in moderna suita Rudolfa Matza »Življenje Hrvatov«. Zadnje glasbeno delo je bilo napisano pred 4 leti ob priliki 1000-letnice kronanja prvega hrvatskega kralja Tomislava na Duvanjskem polju. Delo bo izvedeno pod dirigiranjem avtorja Matza.

Nastop »Hrvatskih narodnih plesov« bo 26. in 27. avgusta, »Dubravka« bo vprizorjena 30. avgusta, opera »Porin« 31. avg. in 7. septembra, glasbena suita »Življenje Hrvatov« bo izvedena 1. sept., veseloigra »Diogenes« pa bo vprizorjena 2. septembra. — 1. septembra bo nadalje otvoritev jubilejne razstave članic kluba hrvatskih likovnih umetnic v Domu likovne umetnosti na Trgu kralja Petra ob priliki 10-letnice obstoja kluba.

Ob priliki »Kulturnega tedna«, ki je

dela. Ker se pripravlja nova uredba o naših gledališčih, je potrebno, da se tudi o tej razliki javno spregovori; do danes je »Udruženje jugoslovanskih dramskih avtorjev« to pereče vprašanje vedno obšlo.

Ne samo za mehanično pisanje partitur, skladatelji porabijo dosti časa tudi pri izdelovanju posameznih partitur. Scenska realizacija opere in baleta zahteva več naporov kakor realizacija dramskega dela na odru. Tudi je treba podčrtati, da je število dramskih gledališč zdaleka večje kakor opernih, ter da lahko dramski avtor najde popreje prostor za svoje delo kakor operni. Pri vsem tem je še treba omeniti, da je skladatelj po navadi navezan tudi na libretista, ki pri razdelitvi tantijem prav tako postavlja svoje zahteve.

Zategadelj predlaga skladatelj Dobronič na koncu, naj bi nova uredba predpisala za skladatelje vsaj za tretjino višje tantijeme, kakor jih dobivajo dramski avtorji, zadnje pa ne oziraje se na delo libretista, ki bodi plačana posebej. Taka ureditev vprašanja skladateljskih tantijem bi tudi zelo ugodno vplivala na našo operno produkcijo.

prav za prav vključen v dni 32. zagrebškega velesajma, bodo odprte v Zagrebu tudi vse kulturne javne institucije

k Dr. Beneš je v New Yorku izdal v obliki knjige svoja predavanja, ki jih je imel letošnjo zimo na čikaški univerzi. Naslov knjige je »Demokracija danes in jutri«.

k V Ameriki je šla do sedaj najbolj prodaja biblije. Druga knjiga, ki je dosegla največ izvodov — best-seller (najbolj prodana) ji pravijo — ni mogoče roman ali novela kakšnega modernega Američana, marveč je Noaha Websterja knjiga »Blue-Back Speller«, ki je izšla že l. 1783. Do danes so jo tiskali že več kot milijonkrat. Prva izdaja je silno redka. Poznajo samo tri eksemplare. Najnovejša izdaja pa še danes prodajo več tisoč vsako leto.

k »Freude und Arbeit«, 7. zvezek ilustrirane berlinske revije je posvečen na uvodnem mestu Jugoslaviji in piše v štirih jezikih o delavski zaščiti in ureditvi prostega časa v Jugoslaviji, kjer obenem najavlja, da bo bodoča razstava »Dela in veselja« v Beogradu.

k »Illustrirte Zeitung« prinaša (3. avg.) slike iz španskega Maroka, z obiska pri 80-letniku Knutu Hamsunu, dvoje Voigtovih lesorezov. (10. avg.) pa slike iz najstarejše srednjeevropske univerze v Pragi, po eno Burkmairjevo in po eno A. Cuyppovo barvno reprodukcijo in nekaj slik iz življenja v morskimi globlinah.

Sport

Propagandne plavalne tekme na otoku

SSK Maraton bo priredil v nedeljo, 27. t. m., na otoku velike propagandne plavalne tekme v sledečih disciplinah: 50 m prosto, 100 m prosto, 100 m hrbtno, 100 m prsno, 3 x 50 m mešano, 4 x 50 m prosto stafeta.

Na tekmovalje so povabljeni Plavalni klub iz Kamnika, SK Planina iz Ljubljane ter bližnji klubi, od katerih pa se MPK in SK Mura povabilu ne bosta mogla od-

zvati, ker je na isti dan v Murski Soboti plavalni dvoboj Mura-MPK. Slednji pa bo brzkone zastopan s svojim drugim moštvo. Zanimanje za prireditve bo močno dvignilo sodelovanje drž. rekorderja v prsnem plavanju Čerčija, ki bo gostoval za Kamniški plavalni klub. Po plavalnem sporedu bodo waterpolo tekme s sodelovanjem Kamnika, Planine ter Maratona. Začetek prireditve ob 15. uri.

Termini celjske in trboveljske skupine

Okrožna odbora v Celju in Trbovljah sta na svojih zadnjih sejah izžrebala pare in termine za prvenstveno tekmovalje drugorazrednih klubov in juniorjev. V celjski skupini je uvedena kot posebna skupina II. skupina, kjer tekmujeja SK Mislinja in SK Slovan, zmagovalci bo igral s finalistom Celje I. dve kvalifikacijski tekmi. Zreb je določil sledeči red tekem:

Celjska skupina II. razr.
Celje I.: 10. sept. Borut—Store, 24. sept. Store—Jugoslavija, 1. okt. Jugoslavija—Borut, 8. okt. Store—Laško, 22. okt. Borut—Laško, 29. okt. Jugoslavija—Laško.
Celje II.: 1. okt. Slovan—Mislinja.

Trboveljska skupina:
10. sept. Retje—Svoboda, Litija—Trbovlje, 22. sept. Litija—Retje, Dask—Trbovlje, 1. okt. Dask—Litija, Svoboda Trbovlje, 8. okt. Svoboda—Dask, 22. okt. Svoboda—Litija, 29. okt. Trbovlje—Retje, 5. nov. Dask—Retje.

Celjska juniorska skupina:
10. sept. Olimp—Atletik, 24. sept. Celje—Olimp, 1. okt. Jugoslavija—Celje, 8. okt. Celje—Atletik, Olimp—Jugoslavija, 29. okt. Jugoslavija—Atletik.

Povratni pomladanski termini bodo določeni kasneje. Pari bodo igrali tako, da bodo imeli drugo imenovani izbiro igrišča.

Nedeljski spored v Mariboru

V Mariboru bo v nedeljo po ena prvo-razredna in juniorska prvenstvena tekma.

Šah

Zagrebski finale za naslov mojstra

2. kolo ni sicer prineslo kvalitetnih partij, pač pa izredno dramatično igro, ko so se izgledi za zmago nagibali zdaj za tega zdaj za drugega dokler ni boginja šaha Caisa storila svojega. Španska otvoritev Jerman—Gabrovšek je prinesla belemu očitno prednost, ker Gabrovšek iz »kavalirskih nagibov« ni sprejel žrtve kmeta. Kakor v 1. kolu tako je Jerman tudi tokrat napravil težko napako, ki ga je vrgla s sedla, nakar je Gabrovšek s precizno igro odločil partijo v svojo korist. Grünfeldova obramba kajković—Rabar je prinesla slednjemu popolnoma dobljeno igro. V časovni stiski pa je Rabarja kriva kombinacija veljala figuro in partijo. Šiška je doživel svoj drugi poraz. V Grünfeldovi obrambi je Šubarić odlično zaigral ter postavil nasprotnika pred mat. Gligorić je v španski otvoritvi docela nadigra Sorlija. Časovna stiska pa je uničila vse lepe sadove, tako da je dobil Sorli izgleda na zmago, ki pa jih tudi ni izkoristil. Napeta borba je dala remis.

Stanje po 2. kolu. Rajković 2, Gabrovšek in Gligorić 1 in pol, Rabar, Sorli in Šubarić 1, Šiška in Jerman 0 točk.

Na igrišču Rapida bo ob 16.30 srečanje mariborskega Rapida z Muro iz Murske Sobotice, v prvenstveni predtekmi bosta nastopili juniorski enajstorici Rapida in Slavije. Dopoldne ob 10. bo na istem igrišču trening tekma Maribor—Železničar (jun.).

ČEŠKI PLAVALNI KLUB V SPLITU

CPK iz Prage je gostoval v Splitu proti Jadranu. V tekmovalju so bili doseženi novi jugoslovanski in češki rekordi. Jugoslovanka Beara D. je z 4:33.6 za polnih 11 sek. zboljšala rekord Slovenke Lampretove na 300 m, Jadranova stafeta (Sidar, Roje, Radica, Beara) je postavila v stafeti 4 x 50 m čas 2:17, ki je boljši od državnega rekorda. Tudi plavači Jadrana so v stafeti 5 x 50 m z 2:22.2 postavili nov državni rekord. Čehi so postavili nova rekorda na 200 m prosto (Landkamer 2:27.6) ter na 100 m hrbtno (Buchta 1:15.8). V waterpolu je Jadran premagal goste s 3:1 (1:1).

s Poverjeništvu SOLNP-a v Mariboru (službeno). Za tekme 27. t. m. so delegirani sledeči gg. sodniki: Rapid—Mura, str. sodnika Mazi in Aršič, Rapid—Slavija (jun.) Nemec, Maribor—Železničar Aršič (Orel), Gradjanski—Železničar, str. sodnika Selenec in Nadasdi. — Drevi nadaljevanje tečaja, udeležba vseh nujno zaželena.

s Poleg Gradjanskega (Z) je tudi splitski Hajduk odklonil sodelovanje svojih igralcev, ki jih je predlagal zveznik kapetan B. Simonović za državni dres.

s Naši mečevalci ne bodo sodelovali na svetovnem prvenstvu v Meranu, ker jih ni bilo mogoče zbrati na skupni trening.

140. Slovanska obramba

(1. kolo finalnega turnirja)

Beli: B. Rabar Črni: L. Jerman
1. d4, d5 2. Sf3, Sf6 3. e4, e6 4. Sc3, dxc4 5. a4, Lf5 6. Se5, e6 7. f3, Lb4 8. Sxc4, c5 9. dxc5, Dxd1+ 10. Kxd1, Lxc5 11. e4, Lg6 12. Sb5, Kd7 13. Se5+, Ke8 14. Lf4, Sh5 15. Te1, Td8+ 16. Ld2, b6 17. b4, a6 18. Sa3 in črni preda.

142. Damin gambit.

(9. kolo zagrebškega turnirja)

Beli: Rabar Črni: Muždeka
1. e4, Sf6; 2. Sc3, e6; 3. Sf3, d5; 4. d4, Lb4; 5. e3, 0—0; 6. Ld3, b6; 7. 0—0, Lb7; 8. cxd5, Lxc3; 9. bxc3, Dxd5; 10. Te1, Se4; 11. Dc2, f5; 12. e4, Dd8; 13. Lb2, Sg5; 14. Sxg5, Dxg5; 15. e4, Tf6; 16. f3, Sa6; 17. a3, Ta8; 18. exf5, exf5; 19. Dc2, Tg6; 20. Tac1, Dh5; 21. Kh1, Th6; 22. h3, Tg6; 23. Tc2, Tg3; 24. Kh2, f4; 25. Dc6+, Kh8; 26. Dc7, Tg8; 27. Tf2, Tg5; 28. Tf2, Dh4; 29. Df7, Lc6; 30. d5, Dg3+; 31. Kh1, La4; 32. Le5, Le8; 33. Dxf4, Dxf4; 34. Lxf4 in črni preda.

Od Sušaka do Budve

Dr. Igor Rosina

Vožnje vzdolž naše obale so informativne kot le malokatera potovanja. Vso obalo spoznaš in vsa važnejša pristanišča in letovišča. Pri večjih: Crikvenici, Rabu, Hvaru, Trogirju, Splitu, Korčuli, Dubrovniku, Novem, Boki in Budvi so postajale, da si ogledaš kraj in da ti še ostane časa za kopanje; manjše pa vidiš vsaj po legi in položaju in celo naše otočje, naša naravna obrambna linija pasira pred teboj.

Sedaj se vozimo mimo Visa in Solte, kjer je naš mariborski Tegetthoff tako katastrofalno porazil italijansko floto. Goto: bila je Avstrija; toda bili so naši mornarji in naša obala in če si poseben natančen bo vzel častnik uro in povedal kedar točno ploveš preko potopljene admiralske ladje. — Seveda, če mu verjameš!

Na Hvaru, jugoslovanski Madeiri, kjer povprečna letna temperatura nikdar ne pade pod devet stopinj, smo si ogledali v samostanski obednici, ki je danes majhen muzej, znamenito Rosellijevo zadnjo večerjo in numizmatično zbirko očetov frančiškanov. Šokiralo me je, da govori zadnji napis v zbirki o »jugoslovanskem periodu«; kakor da ne bomo vedno

ostali tukaj. Okno odprtega morja mi pravi, da bodo naši mornarji še šli daleč, daleč dalje... Tu v Hvaru vidiš tudi originale Tiziana in Basana. Baje so to svoječasna darila bogatih Hvarčanov samostanu, ki živi še, ko je davno že vse minulo kakor izven časa in kraja; otok na otoku.

Videli smo tudi Šibenik in Trogir. Oboje mestec ne napravi utisa urbaniziranih naselij. Šibenik me je razočaral morda vsled tega, ker sem začel z ogledovanjem stolnice in se vzpenjal — to je bila prava hoja na Triglav — preko skalnatih stopnišč starega mesta do trdnjave. Tudi tu govori zgodovina o tuji kulturi in gospostvu. Čuti pa se, da je šlo že v tej pozni italijanski gotiki za dobo, ki je prešla zenit razvoja in ostala na površini, medtem ko je narod nedotaknjen živel svoje življenje dalje. Pri vseh teh malih renesančnih kupolah, venecianskih stopniščih in benečanskih levih se spominam na Grgura Ninskega v Splitu, kako nasilno revolucionarno prerašča heplenistično profinjeno starorimsko svoje okolje, ki se je simbolično zvezalo s svojim dedičem, rimsko cerkvijo. Ta Grgur Ninski je naš narod

skozi vekove, ki si je ustvarjal in si ustvarja še danes na tem pokopališču spominov in spomenikov nov tip življenja in ustvarjanja. Ali je mogoče tak novi »jugoslovanski« stil Ivana Meštrovića in ali bo prerasel ta duh tudi zavestno kulturo in civilizacijo starega mediterana, ki ga gledamo tu v tolikih in tako bogato ohranjenih ostankih? V odgovoru na to vprašanje leži usoda teh krajev, ki smo z njo zvezani tudi mi.

V Trogirju je še vedno nekaj benečanskih levov, ki so pred šestimi leti malone povzročili vojno. V znameniti, starogotski katedrali čuvajo plašč Bele IV., ki je pribežal sem pregnan od Mongolov in ga poklonil škofiji iz hvaležnosti do azila. Znamenit je tudi triptihon iz nosorogove kosti, ki ga nam razkazuje oficijelni Čičerone — Slovenec. Bog si ga vedi, kako je ta mladi, ambiciozni fant prišel semkaj v to temačno trogirsko stolnico. Zanimivo je, kako ti na prvi mah pade v oči slovenska temeljitost in preciznost. Drugi Čičeroni — baš v Trogirju hoče to biti vsaka stara ženica — ti vedo povedati, odnosno pravilno, ti vedo ravno še pokazati kraj, ki ga iščeš po Bedekerju; ta je edini, ki do podrobnosti pozna historiat katedrale in predmetov, ki jih razlaga in v tem je skoraj pravi umetnostni zgodovinar.

Koliko je še tu potrebno dela. Cela vrsta zgodovinskih znamenitosti, ki jih

omenja i Bedeker i Sriebens, je v stanju, da bi bilo bolje, da se ne pokažejo tujcu. Ta mesta kriče naravnost po našem mariborskem prof. Bašu!

Ni brez povoda dala Dalmacija že pod Avstrijo toliko izrazitih političnih talentov: Čingrijo, Supila, Trumbića itd. Ti ljudje so delali politiko že od davnine. Blizu trogirskega pristanišča stojita razvalini dveh trdnjavskih stolpov. Eden, svoječasni fort Benečanov, da gospodujejo mestu in ga drže v šahu; par sto korakov vstran drugi — po Bedekerju — »domačinov«, ki so se zvezali z Genuezi, krvnimi sovragi Benetk in si tako skušali vzdržati vsaj delno svobodo.

O Splitu pač ni, da bi dosti pisal. Saj ga malone vsak izmed nas pozna vsaj po tem, kar je čital o njem. Mene je presenetila živahnost na ulicah, celi novozazidani predeli mesta in zlasti — lepota teh ljudi. Po pravici je rekel Bernard Shaw — na riziko, da si nakoplje doma veliko zamero, — da je vsaka Splitčanka rojena filmska diva. Koliko lepši je vendar ta tip od težke alpske rase, ki jo opazujem na ladji. Če se da o rasah, ki bi jih naj predstavljali posamezni narodi, sploh govoriti; kajti na ladji smo bili brahikefali tako rekoč izključno vsi in nordijsko blondino las je bilo opaziti menda — samo pri meni!

(Dalje jutri.)

Sodišča**Žrtev tatinskega veterana**

Pred mali kazenski senat okrožnega sodišča v Mariboru sta morala priti danes 32-letni delavec Rihard Mener iz Maribora in njegova žrtev neki 17 let star mladoletnik.

Ko je nezakonski sin Julijane S. mladi Maks zašel na krivo pot, je bil star komaj dobrih 16 let. Zadnjega januarja letos mu je dala mati od mesečne plače 60 din ter ga poslala z denarjem v trgovino, da bi si fant kupil že toliko potrebne hlače; sama ni imela toliko časa, da bi se mogla utrgati in stopiti v trgovino. Fant je nekaj časa postopal po mestu z denarjem, ter se oziral po izložbah, dokler ni naletel na mariborskega postopača Menerja, ki se je spustil s fantom v pomenek, izvelkel iz njega, da ima deane ter ga nazadnje zavlekel s sabo v neko zakotno gostilno. Naročil je pijače ter začel govoriti mlademu in malce kratkovidnemu Maksu o življenju, o katerem se je fantu doslej samo še sanjalo. Medtem sta pridno zalivala — tako dolgo, da je pošlo vseh 6 Maksovih kovačev.

Ko sta odšla iz zakotne krčme, je bila že kasna noč. Fanta je sveže ozračje malo streznilo, spomnil se je na dom in mater, ter začel govoriti nekaj o hlačah. Takrat mu je Mener dejal, naj ga nič ne skrbi, da bosta že prišla do denarja. Pri taki stvari se je treba samo spoznati. Tako sta prišla na Slomškov trg, kjer je stala lesena Emeršičeva baraka. Ali ne bi vlomila in odnesla branjevcu vrečo kostanjev? Maks še ni vlamljial, vendar pa je pristal. Počakala sta, da se je trg izpraznil, potlej

pa se je Maks postavil na stražo, Mener pa je odtrgal od lesene barake nekaj desk ter izvlekel iz nje 80 kg težko vrečo kostanjev, neke pločevinaste posode in še karbidno luč, ki je bila pri rokah. Nao sta oba s plenom izginila po zavitih ulicah v noč.

Drugi dan je odšel branjevec na trg in predal prvemu stražniku fanta z ukradenim vrečo in kostanjem. Prijazna beseda na policiji je našla pri fantu lep odmev, zjokal se je ter vse priznal. Mener ni hotel seveda ničesar priznati. Kje bi on kradel? To si je mali zmislil!

Sodišče je obsodilo Menerja na 6 mesecev strogega zapor; vendar pa je še vedno vztrajal na nedolžnosti in se proti razsodbi pritožil.

KOTEL UKRADEL, DA BI SE DO SITA NAJEDEL

Pred okrožnim sodiščem se je moral danes zagovarjati 38-letni viničar Ivan Vilčnik iz Pekla, ker je minulo zimo odnesel iz dvorišča posestnice Josipine Peskove v Oseku bakren kotel. Sreče pa ni imel z njim, kajti prihodnji dan, ko je prinesel kotel v Maribor, da bi ga prodal, ga je policija že med potjo na Aleksandrovi cesti aretirala. Pred sodniki okrožnega sodišča je siromašni viničar povedal v svoj zagovor samo to, da zasluži za vso družino po dva dinarja na dan, in da je kotel ukradel zato, da bi se doma enkrat pošteno najedli. Sodišče ga je obsodilo na mesec dni strogega zapor.

Novice iz Št. Pavla pri Preboldu

Letos je v lepem savinjskem kraju v Št. Pavlu pri Preboldu zelo živahno. Tujski promet je tokrat nekoliko bolj oživel in je bilo na letovišču precej Beograjčanov, ki so se zelo dobro počutili ob svežem zraku, prijetni kopeli v naravnem bazenu in gostoljubnosti Šentpavelčanov.

Kraj je na dogodkih precej bogat. Mnogo se razgovarja o šeščanskih morilcih, ki sta jih prišla orožnika Žitnik in Marn, ter o nenavadni dediščini pomožnega občinskega tajnika, ki je kar čez noč od tujega človeka dobil — sto tisočakov. Mnogo veselih razgovorov je povzročila tudi nesreča pri občinski greznici, kamor sta padla dva moška. Eden je že mrtev, kaplanov hlapec pa se bo od neprijetne kopeli najbrže opomogel. Prav prijetno je tudi v Latkovi vasi, ali bolje rečeno v vasi Basletov, ker so vaščani, razen dveh treh izjem, enega samega rodu. Zato pa vlada v vasi tudi vzorna harmonija in ta vas ne pozna pravd ter

prepirov. Pri Basletovih ob glavni cesti v Št. Pavel je vsak dan zelo živahno, zlasti še ob večerih, ko pridejo tja na kozarec vina kaplan in zdravnik, občinski možje in delavci ter se prijateljsko razgovarjajo o dnevnih dogodkih in kujejo nove. Gostoljubna in ljubezniva gospa Ivana, ki je s svojim soprogom Antonom duša vsega gospodarskega in kulturnega življenja na vasi, vesta zvedavemu reporterju povedati mnogo zanimivosti iz teh pogovorov, gospod »apotekar« Pepček pa skrbi za dobro voljo na Basletovini.

Te dni bo prišla v Št. Pavel pri Preboldu večja skupina Nemcev iz Hamborna, med katerimi je tudi mnogo rojakov iz Latkove vasi. Ostali bodo dalje časa v Savinjski dolini. Ogleдали si bodo tekstilne tovarne pri Št. Pavlu in slovenska kopališča. Gostje bodo prinesli v prijazni letoviški kraj Savinjske doline zopet novo življenje in nove dogodke. I. Grešak.

Sokolstvo

Rojstni dan Nj. Vel. Kralja Petra II. bodo tudi letos vsa mariborska sokolska društva in župna uprava skupno kar najslavnejše proslavila. Proslava se bo vršila dne 6. septembra t. l. dopoldne. Članstvo in naraščaj se bo zbralo na letnem telovadišču Sokola Maribor I, od tam pa odkoraka skozi mesto v Sokolski dom Sokola Maribor-matica, kjer se bo vršila slavnost. Točen čas bo pravočasno ob-

javljen. Opozarjamo brate in sestre, da pripravijo svoje slavnostne kroje. Zdravo!

Hočki Sokol priredi v nedeljo 27. VIII. t. l. svoj javni telovadni nastop na letnem telovadišču ob 15. uri. Ker so Hoče prijetna izletniška točka ter so zveze z vlaki in avtobusi ugodne, vabimo narodno in sokolstvu naklonjeno občinstvo, da nas tega dne obišče v velikem številu. Za trud bo odškodovano z raznimi zemeljskimi dobrotami. — Zdravo!

Problemi naše prehrane

Čitamo: V zadnjih 8 letih so uničili 900.000 vagonov pšenice, 250.000 vagonov riža, 6 milijonov prašičev, 600.000 krav, 10 milijonov molznih krav. V silosih se kvarijo milijoni vreč žita, v Argentini so uničili 500.000 ovac, v Afriki stotisoče glav goveda, na Holandskem 200.000 krav molznic, na Kubi 38 milijonov ton sladkorja, v Sev. Ameriki 10 milijonov ton bombaža. Ameriko je stalo to uničevanje dobrin 928.000 milijonov dolarjev, od teh le 203 milijone za nakup živil nezaposlenim, 725 milijonov pa so dobili farmerji, da opuste svoja polja neobdelana in ne rede toliko živine. Danska pokonča vsak teden na tisoče glav goveda; od teh porabi 6% za napravo mila, 94% pa predela v posebno vrsto krme za pisanje prašičev, ki jih prodajajo v Anglijo...

To so strašna poročila iz vseh delov naše zemlje, tako strašna, da v grozi pozabimo na one milijone stradajočih in onemoglih, ki se jih nočejo usmiliti prevozne družbe, oziroma države, da bi jim prepeljali blago, ki bi ga jim nekatere države odstopile brezplačno.

Pa naj kdo reče, da ni v tem gospodarskem redu skrajno preletstvo! Da ni kapitalizem — ki je edini odgovoren za te živalske instinkte — največje gorje človeštva! Samo zato, da bi ne padle cene blaga v njegovih rokah, ga najprej poceni pokupi, oziroma proizvede, nato pa uniči. Država pa plačuj in zravnava težke posledice. In današnje napetosti in strah pred bodočnostjo? Ali ni tudi to v bistvu njegovo maslo

Sport**Beograd — center avtomobilizma na Balkanu**

Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije in »Politika« bosta priredila 3. septembra v Beogradu velike mednarodne avtomobilske dirke, na katere so povabljeni avtomobilski klubi številnih držav, pa tudi vse svetovne tovarne avtomobilov bodo zastopane po svojih najboljših vozačih, da ne omenjamo številnih domačih vozačev, ki bodo prišli na start.

Ako bodo letošnje dirke uspele, kakor je pričakovati, ni dvoma, da bo postal Beograd center avtomobilskega sporta na Balkanu. Prireditelji se dobro zavedajo, da bo ta prva preizkušnja odločilnega pomena, ter bodo poskrbeli, da bo postala sportna manifestacija, kakor je v naši državi in na Balkanu še ni bilo. Da bi bila prireditelj dostopna tudi oddaljenim prijateljem avtomobilskega sporta, bo organiziral »Putnik« posebne vlake pri znižani voznini, za kar pa se je treba čimprej prijaviti.

s V teniškem srednjeevropskem damskem tekmovanju za prehodni pokal Nj. Vel. kraljice Marije med Jugoslavijo in Madžarsko od 1. do 3. septembra v Zagrebu bosta za nas tekmovali gđ. Hela Kovačeva in Alice Florijanova, rez. gđ. Elza Sernčeva, za Madžare pa gđ. Somogyi in Kormoczy.

s Prvenstveno nogometno tekmo v slovensko-hrvatski ligi Concordia—Slavija (V) bo sodil ljubljanski sodnik g. Camernik (Vrhovnik).

s Primorjan Goršek, drž. rekorder na 800 m in 1500 m, namerava po vesteh iz Beograda zapustiti atletiko, ker kljub dolgemu iskanju ni mogel najti službe, ki bi mu dovoljevala trening. Po dveletni brezposelnosti je dobil nameščenje v neki tovarni poleg Celja.

s V Stockholmu bo v nedeljo meddržavna tekma Švedska—Nemčija.

s Plavci olimpijskega UTK bodo v soboto in nedeljo gostovali v Dubrovniku proti Jugu, ki bo svoje moštvo najbrže ojačil z gosti.

s KSŠK se močno trudi, da bi pravočasno našel sredstva, da pošlje naše najboljše kolesarje Grgeca, Prosenika, Prokupca, Lavriha in Peternela na svetovno cestno prvenstvo, ki bo 2. sept. v Italiji na progi Milano—Varese in nazaj.

s Beograd — kakšna morda nogometna reprezentanca je odpovala na akademsko svetovno prvenstvo v nogometu v Monte Carlu. V našem moštvi je mnogo beograjskih zvezdcev, ter ima lep izgled na jako čisten plasma.

s Nogometno tekmo Nemčija—Slovaška bo sodil Beograjecan Popović.

— Zakaj pa ne pokličete zdravnika?
— Veste, zmerom je slajše umreti naravne smrti...

Oče in sinček čakata pred salonom modistinje na mamo.

Sinček: — Očka, ali bova še dolgo kaka na mamico?

Oče: — Ne mari, kmalu bo tu. Vidis, pravkar nese gospodična zadnjo škalo police...

— Moja knjiga »Ne ženite se! mi je prišla čistega dobička 100.000 din.

— In vi ste srečni, kajne?

— Kako bi ne bil! Zdaj se bom lahko oženil...

— Koliko je mrtvih? vpraša zdravnik bolnišnice.

— Devet, gospod doktor.

— Toda, jaz sem dal zdravila za deset bolnikov.

— Da, toda eden jih ni hotel vzeti...

Pri kosilu. — Draga moja žena, zmogel sem te že ves teden. Zdaj vidim, da po krivici. Povsod sem iskal kravatno iglo, zdaj sem jo, hvala Bogu, našel v palačinki...

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.— Družbe, preklic. dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davke za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za vsa vpisani v bismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

LEPA OREHOVA JEDERCA
IN MED
dobavi najceneje Medarna
Ljubljana, Zidovska ul. 6.
7710—1

NOGAVICE — PLETENINE
volno za strojna in ročna dela,
konjske koce, posteljne
odeje, platno — perilo, blago
za ženske obleke itd. dobite
ugodno v novi trgovini in ple-
tilnici »MARA«, Koroška ce-
sta 26. 7888—1

ŠOLSKÉ
torbice in nahrbtnike v veliki
izbiri priporoča Kravos, Alek-
sandrova 13. 7933—1

ŠOLSKÉ TORBICE
aktivke, nahrbtniki najceneje
pri Šterbal, Mellska 2, Trg
svobode 6. 7903—1

KADI ZA SLIVE
nove in rabljene sode, popra-
vila točno in poceni. Sodar-
stvo Sulcer, Vojašniška 7.
7968—1

Posesti

PRODAM
3 lepe stavbene parcele. Vpra-
ša se Zg. Radvanje, Hostele-
va 9. 7971—2

Naprodaj novo zidana
HIŠA
z vrtom. Radvanjska c. 50.
Nova vas. 7974—2

Kupim

Kupujemo
ŠOLSKÉ KNJIGE
Knjigarna Schejdbach, »Kuli-
garna«, Gosposka 28. 7972—3

Prodam

MLADI BERNHARDINCI
na prodaj. Gostilna B. ider-
man, Bresterica pri Maribo-
ru. 7934—4

PRODAM MOTORNO KOLO
»Ardie« 125 cm; skoraj nov,
kilometrski števec, električni
signal, Gosposka 20.
7961—4

MLADI PSI VOLČJAKI
se oddajo. Delavska 19. Stu-
denci, za Rapidom. 8018—4

RADI SELITVE NAPRODAJ
šivalni stroj 440, otomana 120
kuhinjska kredenca, omare,
postelje, pernica, linolei 2x3
m, ura, miza, stoli. Vpraša se
Koroška c. 6, Zidanšek.
7973—4

Stanovanje

Oddam
DVE STANOVANJI
za din 180 in 220 ter lokal za
trg z mešanim blagom ali
braniarjijo. Slomškova ul. 13,
Pobrežje. 7967—5

SOBA N KUHINJA
z vodovodom in elektriko se
takoj odda. Gosposkova 44,
Pobrežje. 7969—5

Soba odda

OPREMLJENO SOBO
oddam s 1. septembrom. Ko-
seskega ul. 39. 7960—7

Odda se
NEMEBLIRANA SOBA
in kabinet s souporabo kopal-
nice. Ogled od 11. do 14. ure.
Glavni trg 23-III, desno stop-
nišče. 7965—7

DVA GOSPODA
sprejem na stanovanje. Lo-
ška ul. 5-I, vrata 7. 7970—7

Službo dobi

TRGOVSKO POMOČNICO
verzirano stroke s kuhinjsko
posodo, porcelan, in steklom
sprejem. Vicel, Maribor.
7962—9

SLUŽKINJA
se sprejme za gospodinjstvo
in k malemu otroku. Delav-
ska 19, Studenci, za Rapidom
8019—9

**Svileno
trika pecila**

iz dobre šarmese svile
kombineže
majice in hlače
hlačne kombineže
spalne srajce
kakor tudi:

steznike, pasove za nogavice
prinaša ob ugodnih cenah

C. Büdefeldt
Maribor, Gosposka ulica

Najboljše
kosovno
apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10